

Aktuelna pitanja francuske vojne politike

Od težišnih problema o kojima je u svom predavanju¹ govorio general Meri, načelnik Generalštaba francuskih oružanih snaga, iznećemo za naše čitaoce najvažnije stavove o problemima razoružanja i daljeg razvoja francuskih oružanih snaga, u prvom redu Ratne mornarice i nuklearnog oružja.

Problemi razoružanja

Problem razoružanja je predmet o kome Francuska, posle više od 15 godina ćutanja, ponovo iznosi svoje mišljenje i stavove.

Autor je najpre ukazao na logiku francuskog prilaza tom pitanju, koje se zasniva na uspostavljanju uske veze između razoružanja i bezbednosti, pri čemu je podvukao da francuski predlozi za razoružanje vode računa u punoj meri o zahtevima bezbednosti zemlje.

U formulisanju nove francuske politike razoružanja — kaže general Meri — pošli smo od realne analize sveta onakav kakav je. Ona nam je diktirala da naše razmišljanje zasnujemo na postojanju legitimnog prava svakog naroda, malog i velikog, da osigura bezbednost i prava koja su, uostalom, priznata Poveljom Ujedinjenih nacija. To pravo, međutim, mora biti ograničeno i regulisano, jer bi u protivnom neizbežno došlo do preteranosti i zloupotreba. Zbog toga se pošlo od ideje da bi trebalo za svaku državu odrediti optimalni prag bezbednosti, koji će joj omogućiti da kod protivnika osujeti svaku želju za napadom i da slobodno ostvari pravo na bezbednost. Takvo shvaćanje potpuno se uklapa u politiku detanta za koju se zalaže Fran-

¹ Iz predavanja generala Merija (Merya), načelnika Generalštaba francuskih oružanih snaga u Institutu za proučavanje problema nacionalne odbrane i Centra za proučavanje problema naoružanja. (*Defense nationale*, juni, 1978. godine).

cuska, i koja obuhvata opravdanu brigu da se ne siđe ispod određenog praga bezbednosti, jer stvarni detant bez efikasne odbrane ne postoji.

Taj pragmatični prilaz je, po mišljenju generala Merija, jedini put koji može istinski dovesti do razoružanja, jer vodi računa o bezbednosti svih država. To znači da se ne prihvataju utopijske, moralizatorske ni druge ideje kojima je cilj da se kao čudom dođe do potpuno razoružanog čovečanstva, ili da se ostvari nekorektna i diskriminatorna teza o »arms control« (kontroli naoružanja) koju su usvojile dve supersile posle drugog svetskog rata.

Bilo bi, međutim, iluzorno već sada ozakoniti i formulisti prag bezbednosti za svaku zemlju, jer su parametri koje treba uzeti u obzir mnogobrojni i složeni (ekonomski resursi, stanovništvo, oružane snage, politika zemlje, odnosi sa susedima, postojeći savezi itd.). Zbog toga je mnogo realnije, u prvoj fazi, nastojati da se sačini popis *činilaca nesigurnosti i nestabilnosti* koji postoje u svetu i pokušati smanjiti ih kako bi se, postepeno i po etapama, došlo do stabilnijih i bezopasnijih situacija. Tek kada u svetu bude više mira a unutrašnje napetosti postanu manje, možda će se moći preciznije definisati različiti pragovi bezbednosti koje treba poštovati.

Po mišljenju generala Merija, uklanjanje činilaca nesigurnosti, međutim, ima različite aspekte na različitim delovima planete, što nameće odvojeno razmatranje svakog regiona sveta. Takvo razmatranje je opravdano za *zone koje su već nuklearizovane*, odnosno pod zaštitom nuklearnog odvrćanja, i za *zone koje nisu pod tom zaštitom*.

Što se tiče nuklearizovanih zona pogrešili bismo ako bi francuski predlozi i postupci doprineli širenju nuklearnog oružja. To oružje u naoružanju zemalja koje se nalaze u politički nestabilnim zonama predstavljalo bi opasan faktor nestabilnosti. Šta bi se, na primer, desilo na Bliskom istoku da su zaraćene zemlje u tom području imale nuklearno oružje — pita se autor. Pošto postoji veliki broj zemalja koje su bez nuklearnog oružja i koje žele da i dalje ostanu bez njega, u tome ih treba podsticati, ali im pružiti i određeno jemtvo za zaštitu od upotrebe nuklearnog oružja.

Najpre, treba im garantovati da se ni protiv njih ni na njihovoj teritoriji neće koristiti nuklearno oružje i, drugo, da će im se omogućiti korišćenje nuklearne energije u miroljubive svrhe. Takav je smisao *politike neširenja nuklearnog oružja* koju Francuska vodi već dve godine.

Međutim, za zemlje koje imaju nuklearno oružje, naročito u Evropi, problem se postavlja u drugačijem vidu.

Očigledno je da nuklearno oružje samo po sebi ne predstavlja činilac nestabilnosti kada je u službi strogo odbrambene politike i kada ne prelazi određenu minimalnu veličinu, kakav je slučaj sa Francuskom. Može se, čak, reći da nuklearno oružje u Evropi ima određeno stabilizirajuće dejstvo. Ali zato kvantitativno preobilje nuklearnih rezervi dveju velikih sila, trka u kvalitetu u koju su ušle sa željom da ostvare takvu snagu prvog nuklearnog udara koji će im omogućiti da protivnika prvenstveno onesposobe za dejstvo, a naročito velika *razlika u konvencionalnom oružju* u korist Sovjetskog Saveza na našem kontinentu uz postignutu nuklearnu ravnotežu, predstavljaju stvarne činioce nesigurnosti koji Evropu izlažu pretnji — zaključuje general Meri.

Glavni detonator sukoba u Evropi više nije nuklearno, već konvencionalno oružje. U stvari, evropska neravnoteža u klasičnom oružju može predstavljati »bure baruta« (jer zahteva razvoj nuklearnog oružja da bi se parirala nadmoćnost protivnika u klasičnom oružju) i dovesti do upotrebe nuklearnog oružja, koja bi, čak i da bude ograničena, opustošila Evropu.

Zbog toga se francuska politika razoružanja ne može ograničiti na regionalno rešenje problema, jer takav prilaz ima diskriminator-ski karakter. Nejednakost u prilazu razoružanju dovodi do monopola dveju supersila, kao što je to praksa već 30 godina. Zbog toga smo, ističe general Meri, predložili stvaranje međunarodne agencije za satelite, institucionalnu izmenu opšte organizacije za sprovođenje razoružanja, prvenstveno izmene u radu Konferencije za razoružanje u Ženevi, čiji način rada osuđujemo, jer je pod punom kontrolom dveju velesila.

General Meri je ukazao i na neka shvatanja francuske bezbednosti, koja su interesantna i za naše čitaoce. Pri tom je najpre istakao ulogu nuklearne komponente.

Francuske strategijske nuklearne snage ne mogu se smatrati činiocem nestabilnosti u svetu, i Evropi posebno, pošto su strogo odgovarajućeg karaktera i zasnovane na koncepciji »dovoljnosti«. One su dimenzionirane tako da mogu da odgovore nacionalnim interesima odbrane.

Međutim, suočeni s neprekidnom trkom u kvalitetu dveju supersila i potrebom da strategijske nuklearne snage predstavljaju stalan i uverljiv elemenat odvratanja, Francuska je prisiljena da nastavi nuklearne probe. One su neškodljive pošto su podzemne, pa se ne mogu smatrati destabilizirajućim faktorom svetske bezbednosti, pogotovo što je njihov cilj da se kod protivnika stvori uverenje o efi-

kasnosti dejstva tih strategijskih nuklearnih snaga. Treba podsetiti da je Francuska izvršila šezdesetak, dok su dve supersile načinile oko hiljadu eksperimenata.

Potrebe bezbednosti ne dozvoljavaju Francuskoj da se pridruži razgovorima o zabrani nuklearnih eksperimenata ni pregovorima o ograničavanju strategijskog oružja. General Meri kaže: »To nije naš problem. Bilo bi posebno iluzorno hteti da se već danas utvrde i precizno proračunaju kapaciteti nuklearnih snaga dve supersile na osnovu kojih bismo mogli planirati limitiranje naših strategijskih snaga, jer se one ne određuju u zavisnosti od veličine neprijateljskih snaga.

Zbog toga smatramo, i to smo jasno kazali, da prva etapa nuklearnog razoružanja mora biti stvar SAD i SSSR i da mi u njemu ne možemo uzeti učešće pre nego što oni ne smanje, i to u značajnoj meri, svoje rezerve i ne prekinu sadašnju neobuzdanu trku za kvalitetom«.

Francuska postavlja još jedan uslov za eventualno njeno učešće u procesu nuklearnog razoružanja. On se tiče *klasičnog oružja*: radi se o otklanjanju nejednakosti koja u toj oblasti postoji u Evropi. Zbog stvaranja ravnoteže došlo je, uostalom, i do proizvodnje neutronskog oružja. U Francuskoj se smatralo da je ta nejednakost jedna od najozbiljnijih opasnosti za Evropu, jer može biti detonator opšteg sukoba u kome bi kasnije došlo do upotrebe i nuklearnog oružja. Zbog toga je predložen saziv konferencije koja bi se bavila razoružanjem konvencionalnog oružja u Evropi, obuhvatajući čitav evropski prostor od Atlantika do Urala. Takva konferencija, koja bi morala ukloniti slabosti sadašnjih bečkih razgovora o uravnoteženom obostranom smanjenju snaga — slabosti da se razgovori ograničavaju na probleme Centralne Evrope — imala bi dva zadatka: prvo, da proširi tzv. mere poverenja kojim će se moći smanjiti opasnost od iznenadnog napada; drugo, da se pokrene proces uravnotežavanja vojnih potencijala u Evropi.

Razvitak oružanih snaga

General Meri je projicirao budućnost oružanih snaga do kraja ovog stoleća, pri čemu je obuhvatio sva tri vida, ali je težište stavio na razvoj Ratne mornarice i nuklearnih snaga.

Ratnu mornaricu karakteriše neprekidno smanjivanje tonaže i broja brodova, pri čemu se moralo voditi računa o novoj tehnici i treći u kvalitetu ratnih mornarica, naročito supersila.

Ta pojava nije nova, za nju se znalo kada je Francuska pripremala Zakon o programiranju razvoja oružanih snaga u razdoblju od 1977. do 1982. godine. Tada je predviđeno da udeo budžeta Ratne mornarice u odnosu na udeo budžeta ostalih vidova oružanih snaga poraste od oko 16% u 1977. na nešto više od 18% u 1982. godini. Postupno povećavanje učešća Ratne mornarice u budžetu oružanih snaga ostaće i dalje na snazi do kraja ovog veka.

Iz takvog odnosa prema povećanju sredstava za razvoj RM proizlaze i njena stratezijska uloga i zadaci. Ti zadaci su sledeći:

— *prvo, nuklearno odvracanje* ostaje prioritetan zadatak; zbog toga se obezbeđuju potrebna sredstva za stratezijske okeanske snage, za njihovu sigurnost, infrastrukturu, a briga za ljudstvo u RM mora imati prvenstvo nad svim drugim merama;

— *drugo, prisutnost i uticaj u svetu* je fundamentalna globalna misija francuske RM, što obuhvata sve zadatke koji nisu direktno vezani ni sa nuklearnim odvracanjem ni sa bezbednošću prilaza Francuskoj s mora.

General Meri smatra da prisutnost može imati veoma različite oblike, ali po svom karakteru je, u suštini, nestalna i promenljiva. Ona se, međutim, ne može postići u svim morima Zemljine kugle, već se mora prilagoditi zahtevima bezbednosti Francuske i obavezama koje joj nameće spoljna politika. Težište je na angažovanju značajnih snaga u Sredozemnom moru i Indijskom okeanu.

Samo se po sebi razume da, u slučaju sukoba na određenom prostranstvu, ta prisutnost ne može biti, u svim slučajevima, stvar samo francuskih pomorskih snaga, u prvom redu zbog dužine pomorskih puteva, pa će RM biti prisiljena na saradnju sa drugima. Ali, to ne znači da bi u tom slučaju veličina učešća francuske RM bila mala i da se ne bi mogla naći trenutno izolovana u krizi relativno visokog stepena. Potrebno je zbog toga s velikom tačnošću iznaći broj i vrstu neophodnih brodova i letelica.

— *treće, Ratna mornarica ne sme dozvoliti da bude apsorbovana tzv. administrativnim zadacima.*

General Meri je govorio i o nuklearnim snagama i njihovom dugoročnom razvoju.

Predviđati razvitak i posle 1990. godine ne znači menjati sadašnju koncepciju, jer međunarodna situacija ne zahteva da se to učini u bliskoj budućnosti. Promene u oružanim snagama koje se planiraju posledica su tehnoloških novina i potrebe da se bude aktuelan. Reč je, pre svega, o nuklearno-raketnim podmornicama druge generacije, o krstarećoj raketi i razvitku taktičkog nuklearnog

oružja, a naročito o raketi PLUTON. Pri tome nije zanemareno ni oružje pojačane radijacije, nazvano »neutronsom bombom«.

Autor najpre podseća da je francuska strategijska okeanska snaga na putu da se modernizuje, uvođenjem u naoružanje termonuklearne rakete M-20, i da utrostruči rušecu moć celokupnih strategijskih nuklearnih snaga već predviđenim usvajanjem rakete s više bojevih glava. Radi se o sistemu M₄ — poznate MIRV-rakete.

Pošto je značajna osobina nuklearno-raketnih podmornica njihova neranjivost (koja strategijsku okeansku snagu čini glavnom komponentom strategijskih nuklearnih snaga budući da omogućava izvršenje nuklearnog protivudara — bez koga nema pravog odvrćanja), prirodno je postaviti pitanje o predvidivom razvitku tog činoca. »Mislim da mogu kazati, a da ne ulazim u tehničke detalje, da za neranjivost nuklearno-raketnih podmornica postoji opasnost da se postepeno smanji u godinama kojima idemo u susret. Svakako, nije sigurno da će se brzo pojaviti nov metod za detekciju koji bi mogao pronaći podmornice u moru pod svim uslovima. Ali je skoro izvesno da će doći do napretka u domenu akustike, pogotovo pasivne«. U Sjedinjenim Američkim Državama čine se veliki naponi u tom pogledu. Njihov geografski položaj i raspored saveznika omogućavaju im da postave prostrane pregrade između ostrva i kontinenata. Taj postupak je, ipak, efikasan samo protiv podmornica koje stvaraju šumove.

To znači da se moraju poboljšavati mere maskiranja francuskih nuklearno-raketnih podmornica, kako bi sačuvalе slobodu u odnosu na SAD i Sovjetski Savez.

Autor smatra da *podmornica ostaje glavna komponenta francuskih strategijskih nuklearnih snaga* u narednom periodu. To zahteva veću sposobnost i kapacitete koji odgovaraju najvažnijem zahtevu — sistemu odvrćanja, kako bi sigurno i efikasno delovao. Zbog toga je prioritet dat modernizaciji i povećanju flote od pet nuklearno-raketnih podmornica i njihovo naoružavanje i opremanje u devetoj deceniji, kao i utvrđivanje novog tipa podmornice za desetu deceniju ovog veka.

Paralelno sa studijom o razvoju podmornice, radi se na *trećoj komponenti* koju sada obrazuju avioni MIRAGE IV. Oni će, međutim, biti povučeni iz naoružanja oko 1985. godine. Ma kakva bila trenutna sposobnost za udar nuklearnih raketa razmeštenih u podzemnim silosima na visoravni Albion i sposobnost za preživljavanje pomorskih strategijskih snaga, ipak je došao pravi čas da se u sistemu nuklearnog odvrćanja unesu promene, i to time što će se po-

novo stvoriti treća komponenta. Može se naći više rešenja ali, između ostalih, *krstareća raketa i balističke rakete lansirane s pokretnih lansera* imaju prednost.

Krstareća raketa kakvu planiraju Amerikanci veoma je moderno oružje, čiji je razvoj skup pre svega zbog sistema za vođenje na veoma malim visinama, poznatog pod nazivom TERCOM zbog uređaja za praćenje na zemljištu, što zahteva savršeno poznavanje reljefa iznad koga raketa leti.

Francuska krstareća raketa ne mora da ima iste borbene karakteristike. Tu, kao i u drugim oblastima, mehaničko imitiranje postupaka velesila sigurno nije najbolje rešenje. Francuska kao srednja sila može da načini ekonomičniju raketu, s tim što bi, ipak, odgovarala potrebama. Verovatnoća pogađanja u cilj mogla bi biti mnogo manja od američke rakete, jer francuska koncepcija strategijskog odvrćanja ne predviđa nanošenje udara na neprijateljska strategijska napadna sredstva, što ne zahteva tako savršenu preciznost.

U balističkom sistemu zemlja — zemlja, radi se o tipu rakete MIRV (raketa M₄), koja će zameniti termonuklearnu raketu S₃, ili o raketi s jednom bojevom glavom veoma velike snage. Međutim, takva raketa imala bi velik nedostatak, jer je ranjiva zbog rastuće preciznosti neprijateljskih sistema namenjenih za borbu protiv napadnih strategijskih sredstava protivnika.

Kako se iz mnogo razloga ne mogu beskonačno pojačavati silosi raketnih baza, dolazi se sasvim prirodno na ideju o *pokretnim ili polupokretnim sistemima za lansiranje*.

Takav izbor našao bi izraza u razvoju nešto lakše rakete od sadašnje SSBS rakete (sol-sol balistique — strategijska balistička raketa zemlja-zemlja), dakle s jednom bojevom glavom koja bi mogla biti ugrađena, na primer, na letelicu ili kopneno vozilo. Studije su zbog toga nastavljene i u tom smislu, ali je očigledno da izbor u određenom momentu mora biti načinjen između krstareće rakete i balističke rakete lansirane s pokretnog lansera, pošto jednovremeno rad na oba koloseka ne možemo početi.

O taktičkim sistemima — general Meri je rekao sledeće: »Neću se vraćati na sistem ASMP predviđen za naoružanje aviona MIRAGE 2000, ni na preuređenje naših nosača aviona radi prihvatanja aviona SUPER-ETENDARD naoružanih nuklearnim bombama, pošto se radi o programima za koje su već donete odluke i koji su u razvojnoj fazi.

Prvi problem, koji nam se postavlja jeste problem naslednika za raketu PLUTON, ugrađenu na tenku AMX-30, pošto taj sistem oružja koristi već relativno zastarelu tehnologiju.

Mada sadašnji domet te rakete odgovara njenoj nameni u zahvatu zone dejstva armijskog korpusa, ipak on nameće dovođenje tenkova AMX-30, nosača njihovih rampi bliže rejonu borbenih dejstava, što nije uvek bez taktičkih pa i političkih teškoća, kada je taj rejon s druge strane naših granica, jer je u većini slučajeva korisnije dejstvovati i daleko i iz daljine. U tom pravcu, dakle, naše studije orijentišemo na nove generacije raketa. Težimo isto tako da razvijemo lakše bojeve glave kako bismo povećali transportne mogućnosti vektora (letelica, vozila, brodova) i omogućili njihovo lakše maskiranje«.

Autor ukazuje na to da je u interesu francuske odbrane da na ratnim brodovima imaju rakete more-more s nuklearnom bojevom glavom, makar to bilo samo radi toga da bi se mogli suprotstaviti nuklearnoj pretnji.

General Meri je govorio i o *oružju pojačane radijacije*. Potrebno je, najpre, sporazumeti se o značenju tog pojma kako bi se tačno znalo o čemu se radi.

Minijaturizacija bojevih glava je jedna, a oružje pojačane radijacije druga stvar. Francuska već sada može da proizvodi nuklearne bombe veoma male težine i veličine, što omogućava da se poveća broj bojevih glava ugrađenih u čeonu deo jedne iste rakete i da na čini lansere mnogo manjeg gabarita, pogodne za manevar i maskiranje.

Rezultati studija o projektilima male snage doveli su do saznanja da bi bilo korisno ako bi se naoružali *ograničenom količinom* takvog oružja. Naime, bilo bi opasno znatno povećati njihov broj, jer bi to kod neprijatelja moglo stvoriti uverenje kako je Francuska spremna da prihvati »nuklearnu bitku« i da snizi u isto vreme prag nuklearnog odvrćanja.

Oružje pojačane radijacije, tzv. neutronska bomba, je i minijaturizovano i slabe snage, ali njegova bitna karakteristika je u tome da pri eksploziji emituje velike količine radioaktivnih zraka uz smanjeno udarno i toplotno dejstvo. To je tema o kojoj se sada govori sa mnogo strasti, jer u oba bloka stvara veoma različita osećanja, koja idu od odbijanja do oduševljenja. U stvari, rasprava se ne vodi o suštini problema, niti je potpuno lišena pritajenih namera. Pitanje nije u tome da li je nečovečnije ozračiti nego zatrovati ili zapaliti.

Autor ističe da za Sovjetski Savez može biti zabrinjavajuća situacija što se pojavilo tehničko sredstvo kojim, bez sumnje, još nije ovladao. (Svoje predavanje general Meri je držao pre izjave L. Brežnjeva koji je vrlo jasno rekao da je Sovjetski Savez isprobao neutronske bombe, ali da je ne misli proizvoditi.)

Ono što je bitno — to je odgovor na pitanje: da li to oružje može pojačati ili oslabiti odvrćanje? General Meri smatra da može pojačati odvrćanje u onoj meri u kojoj garantuje povoljniju borbenu efikasnost, to jest ukoliko omogućava da se dejstvuje bliže vlastitih jedinica i prošire zone u kojima se može upotrebiti bez suviše rizika po stanovništvo. Razumljivo, ako bi se raspolagalo samo »neutronskom bombom« mogao bi postojati strah od snižavanja praga odvrćanja, i to u onoj meri u kojoj bi razlika između klasičnog i nuklearnog oružja bila manje vidljiva.

M. V. Ž.

Reorganizacija KoV Velike Britanije

Osnovni razlozi, kako ističe autor¹, zbog kojih se izvodi reorganizacija kopnene vojske u oružanim snagama pojedinih država, pa i ukupnih oružanih snaga, uglavnom su istovetni ili slični. To su: poboljšavanje vatrenih i ukupnih borbenih mogućnosti, povećavanje pokretljivosti jedinica, stvaranje boljeg odnosa između borbenih jedinica, i delova za podršku, u korist prvih; olakšavanje rukovođenja i komandovanja; stvaranje polivalentnih jedinica, prvenstveno viših taktičkih i operativnih, i u tom okviru brisanje granice između zadataka operativnih i teritorijalnih jedinica; ekonomsko-finansijski razlozi, odnosno davanje prioriteta kriterijumu »cena koštanja — efikasnost« itd.

Tim razlozima se, prema mišljenju autora članka, rukovalo i Ministarstvo odbrane Velike Britanije, kada je donelo odluku da u periodu 1976—1979. izvrši reorganizaciju kopnene vojske, a postavilo kao osnovne ciljeve reorganizacije: poboljšanje borbenih mogućnosti operativnih jedinica i rezervnih komponenti; usavršavanje opšte strukture kopnene vojske i njeno usklađivanje sa zahtevima savremenog rata; povećavanje udela u KoV oklopnih združenih i taktičkih jedinica; opremanje jedinica savremenim modelima oružja i ratne tehnike; poboljšanje sistema materijalno-tehničkog obezbeđenja.

Programom reorganizacije je predviđeno da 1980. godine u operativnoj vojsci budu: četiri oklopne i jedna artiljerijska divizija, šest »poljskih« (operativnih) grupa (ekvivalentnih ojačanim motopešadijskim brigadama) i samostalne taktičke i osnovne jedinice rodova i vojske i službi.

¹ Kapetan S. Anžerski: Reorganizacija anglijskih suhoputnih vojsk, Zarubežnoe voennoe obozrenie, broj 10/77.

Prema tom programu, u 1. armijskom korpusu britanske armije na Rajni (BAOR) — glavnoj grupaciji KoV V. Britanije — planirano je da se do 1980. godine, ne menjajući sadašnje brojno stanje od oko 55.000 ljudi, od postojeće tri oklopne divizije, artiljerijske i PAA brigade, dva samostalna oklopno-izviđačka puka i ostalih jedinica korpusne potčinjenosti, formiraju: četiri (1, 2, 3. i 4) oklopne divizije nove organizacijsko-formacijske strukture, jedna artiljerijska divizija, jedna (5) operativna grupa, jedan samostalni puk avijacije KoV, dva samostalna puka veze i više taktičkih i osnovnih jedinica za materijalno-tehničko obezbeđenje korpusa (shema).

Istovremeno smanjiće se i ukupno brojno stanje KoV, što će se, po mišljenju britanskih vojnih stručnjaka, obezbediti ukidanjem nekih organa za komandovanje i delova za pozadinsko obezbeđenje.

Reorganizacija će zahvatiti sve stepene-diviziju, puk i bataljon.

Postojaće samo jedan tip divizije — oklopna divizija. Njenu organizacijsko-formacijsku strukturu sačinjavaće: dva tenkovska puka, tri motopešadijska bataljona, dva artiljerijska puka, oklopno-izviđački puk, puk avijacije KoV, puk za komandovanje i vezu, inženjerski i transportni puk, remontni i sanitetski bataljoni, artiljerijsko-tehnička četa, četa vojne policije i delovi drugih službi.

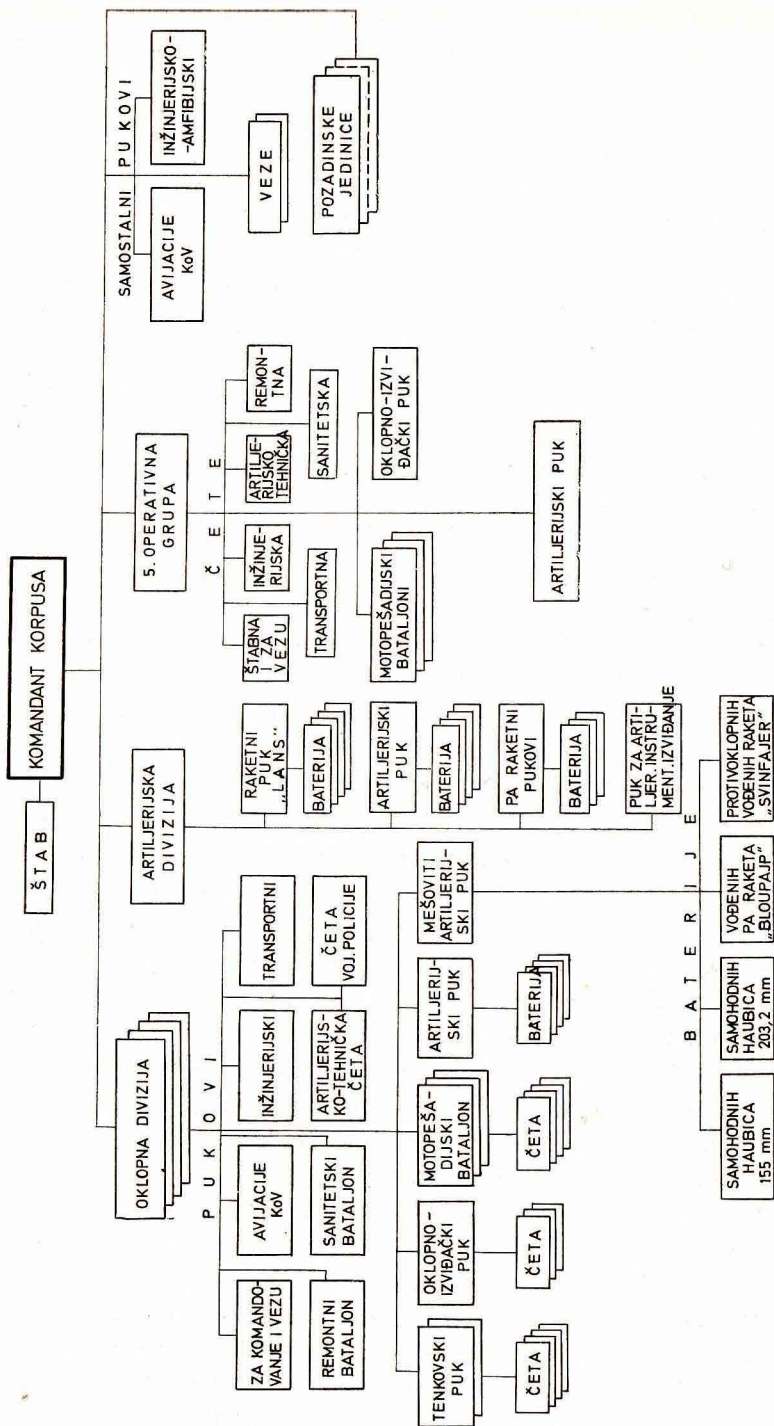
U novoj oklopnoj diviziji ukinuće se brigadni komandni stepen. To je obrazloženo potrebom da se poboljša operativnost komandovanja u diviziji i ojača uloga pukovskih štabova.

Tenkovski puk će, umesto tri, imati četiri tenkovske čete, svaka sa po 18 tenkova, a ukupno, umesto 52, imaće 72 tenka »čiften«.

Tenkovski bataljon će, takođe, preći na četvornu formaciju: imaće četiri čete svaka sa po 95 ljudi, od kojih 5 oficira i njegovo ukupno brojno stanje (vojnika i oficira) iznosiće 650 ljudi. Bataljon će imati: osam minobacača 81 mm, 16 protivoklopnih vođenih raketa »milan«, gusenične oklopne transportere »troudžen«, ručne bacače, puškomitraljeze i mitraljeze, automatske puške i automate.

U oklopnu diviziju nove organizacije uključen je i oklopno-izviđački puk (tri izviđačke čete), čije osnovno naoružanje čine laki izviđački tenkovi »skorpion« i borbena izviđačka vozila »simiter«. Namenjen je za izviđanje i za ostale zadatke borbenog obezbeđenja divizije.

Mešoviti artiljerijski puk će imati pet baterija: dve baterije samohodnih haubica M 109 kal. 155 mm, jednu — samohodnih haubica M 110 kal. 203,2 mm, jednu — samohodnih lansera protivoklopnih vođenih raketa »svingfajer« i jednu — protivavionskih vođenih raketa »bloupajp« protiv ciljeva na malim visinama.

Osnovni zadatak drugog artiljerijskog puka je neposredna podrška jedinica oklopne divizije. Predviđeno je da bude naoružan samohodnim topovima »abot« kal. 105 milimetara (24 oruđa u četiri baterije).

Tako će, tvrdi autor, 1980. godine oklopna divizija KoV V. Britanije imati u naoružanju: više od 170 srednjih tenkova »čiften« i lakih tenkova »skorpion«; preko 60 oruđa poljske artiljerije i minobacača; 30 samohodnih lansera protivoklopnih vođenih raketa »svingfajer« i 48 prenosnih protivoklopnih vođenih raketa »milan«; zatim prenosne protivavionske vođene rakete »bloupajp«; ručne bacače i ostalo streljačko naoružanje; helikoptere za vatrenu podršku »links«, naoružane protivoklopnim vođenim raketama, i izviđačke helikoptere »gazel«; oklopne transportere različitih tipova, automobile, motocikle i ostalu vojnu tehniku.

U mirnodopskoj varijanti, oklopna divizija će imati oko 8.500 ljudi. Mobilizacijskim razvojem i popunom, uglavnom delovima iz sastava Teritorijalne armijske dobrovoljne rezerve (TAVR), do pune ratne formacije, brojno stanje divizije može da se poveća i do 14.000 ljudi.

U okviru trupnih i komandno-štabnih vežbi koje izvodi 1. armijski korpus BAOR, svestrano se proveravaju jedinice 2. oklopne divizije i njena opitna organizacijska struktura. Sadržaj jedne takve vežbe (»Spijer point-76«, oktobar-novembar 1976) bio je: uvežbavanje komandovanja jedinicama korpusa u borbi, provera borbenih mogućnosti 2. oklopne divizije, koja je na vežbi učestvovala u punom sastavu i provera zadataka pozadinskog obezbeđenja.

Na vežbama 2. oklopne divizije uvežbavana je taktika jedinica opitne divizije prema novim gledištima o njihovoj borbenoj upotrebi. Britanski vojni stručnjaci smatraju, kako se u članku iznosi, da se u svakoj diviziji za vreme izvođenja borbenih dejstava formiraju dve operativne grupe, ekvivalentne oklopnim brigadama, čiji su komandanti zamenici komandanta divizije (oba u činu brigadira). Svaki komandant operativne grupe će imati: štab jačine 60—100 ljudi, jedan do dva tenkovska puka, jedan do dva motopešadijska bataljona i ostale delove za borbeno i pozadinsko obezbeđenje, dodeljene iz divizije, zavisno od postavljenog zadatka.

Operativna grupa treba da formira do tri taktičke grupe, čiju bi osnovu sačinjavale borbene grupe, formirane na bazi tenkovskih i motopešadijskih četa, i delova za borbeno obezbeđenje. Sastav borbene grupe takođe će zavisiti od zadatka, borbene situacije i karaktera zemljišta.

Prema tim gledištima, računa se da će za vreme izvođenja borbenih dejstava u oklopnoj diviziji nove organizacijsko-formacijske strukture biti moguće formirati dve operativne (opštevojne), do šest taktičkih i dvadeset borbenih grupa. Novi stavovi o borbenoj upotrebi jedinica oklopne divizije znatno će poboljšati elastičnost komandovanja i efekat savremenog naoružanja.

Programom reorganizacije predviđa se znatno povećanje vatrene moći i jačanje centralizacije u komandovanju raketno-nuklearnim sredstvima i poljskom artiljerijom 1. korpusa BAOR. Planirano je da se to, pored ostalog, postigne ovim merama:

- na bazi 1. artiljerijske i 7. PAA brigade korpusne potčinjenosti, 1977—1978. godine će se formirati nova jedinica u britanskoj KoV — artiljerijska divizija jačine pet pukova;

- umesto dva raketna puka 1. artiljerijske brigade, naoružanih zastarelim raketama »onist džon«, već je formiran jedan raketni puk od četiri baterije, naoružan savremenim operativno-taktičkim raketama »lans« američke proizvodnje (12 lansera), a rasformiran je 24. raketni puk, naoružan raketama »onist džon«;

- dva artiljerijska puka samohodnih topova M107 kal. 175 mm artiljerijske brigade svedeni su u jedan puk od četiri baterije;

- u artiljerijsku diviziju će, takođe, biti uključena dva PA raketna puka vođenih raketa »ripira«, sa po tri baterije, a zastarele PA vođene rakete »tanderberd« biće do 1979. godine izbačene iz naoružanja; u sastav artiljerijske divizije ući će i puk za artiljerijsko instrumentalno izviđanje, i delovi za pozadinsko obezbeđenje.

Radi povećavanja borbenih mogućnosti 1. armijskog korpusa, u završnoj fazi je stvaranje nove formacije u njegovom sastavu — 5. operativne grupe, ekvivalentno ojačane motopešadijske brigade, koja će u svom sastavu imati: tri motopešadijska bataljona; oklopno-izviđački puk, opremljen lakim plivajućim tenkovima »skorpion«, borbenim izviđačkim vozilima »simeter« i »foks«; artiljerijski puk vučnih haubica-topova kal. 105 mm; čete — štabnu i za vezu, inžinjerijsku, transportnu, artiljerijsko-tehničku, remontnu i sanitetsku, i delove drugih službi. Prema mišljenju britanskih vojnih stručnjaka, takve operativne grupe, svojim borbenim sastavom i naoružanjem, najviše odgovaraju za izvođenje borbenih dejstava na odvojenim pravcima, u naseljenim mestima i u šumi, a ova, korpusna, može biti upotrebljena i kao korpusna rezerva.

Sem ove, predviđeno je (ili je već u toku) formiranje još tri operativne grupe na teritoriji V. Britanije, dok je četvrta, takozvana

Berlinska operativna grupa, formirana aprila 1977. godine preimeno-
vanjem samostalne motopešadijske brigade, dislocirane u Zapad-
nom Berlinu.

Od delova bivše 3. vazdušnoprenosne divizije i 16. padobran-
ske brigade, sredinom 1978. godine formirana je 6. operativna grupa
(u Olderšotu, Jugoistočni vojni okrug²). Ona će činiti deo strate-
gijske rezerve vrhovnog komandanta objedinjenih oružanih snaga
NATO, a namenjena je za ojačanje grupacije oružanih snaga NATO
u Evropi.

Dok je 6. operativna grupa formirana na bazi jedinica operativne
vojske, 7. i 8. operativna grupa će biti kombinovanog sastava, od
operativnih i teritorijalnih formacija. Sedma operativna grupa je
namenjena za ojačanje 1. armijskog korpusa BAOR, i njeno formi-
ranje je u toku, dok je formiranje 8. operativne grupe u završnoj
fazi. Ona je namenjena za odbranu Britanskih ostrva, u sadejstvu
sa jedinicama TAVR ostalih vojnih okruga.

Borbeni sastav i organizacijska struktura operativnih grupa na
teritoriji V. Britanije biće, načelno, sličan 5. operativnoj grupi. Izu-
zetak je 6. operativna grupa, u kojoj je predviđeno formiranje bata-
ljonske padobranske grupe. Posle stvaranja operativnih grupa, na
Britanskim ostrvima će i dalje ostati jedinice rodova vojske i službi.

Autor dalje iznosi ostale mere koje se odnose na organizaciju,
relativno smanjenje trupa na prekomorskim teritorijama, podizanje
borbene i mobilizacijske gotovosti rezervnih komponenti, pobolj-
šanje pozadinskog obezbeđenja i borbenih mogućnosti tenkovskih
i ostalih jedinica KoV.

Očigledna je težnja britanskog komandovanja da posveti više
pažnje teritorijalnim jedinicama i njihovoj obuci, radi približavanja
njelog kvaliteta nivou obučenosti operativnih jedinica. U jedinicama
1. armijskog korpusa BOAR, samo u toku jedne nastavne godine,
nalazilo se na obuci (metodom zborova) oko 20.000 ljudi iz sastava
TAVR. Teritorijalna komponenta se izgrađuje kao osnova za popunu
operativne armije prilikom njenog mobilizacijskog razvoja. Tako se,
na primer, predviđa da se u vanrednoj situaciji u Evropi brojno
stanje Britanske armije na Rajni poveća na 100.000 ljudi, uglavnom
popunom iz sastava TAVR.

² Do 1980. godine, teritorija V. Britanije biće podeljena na 10 vojnih
okruga: jugoistočni, istočni, jugozapadni, londonski, velški, zapadnomidlendski,
škotski, severoistočni, severozapadni i severnoirski.

Planirano je da posle završene reorganizacije KoV osnovne formacije TAVR i dalje budu pešadijski bataljoni, artiljerijski i oklopno-izviđački pukovi. Prema tom planu, u martu 1978. godine rasformiraće se štab 44. samostalne pešadijske brigade.

Britansko komandovanje računa da će stvaranjem jedinstvenog sistema materijalno-tehničkog obezbeđenja, tokom 1977—1978. godine, poboljšati stanje u ovom sektoru. Pozadinskim jedinicama i ustanovama će rukovoditi Uprava za materijalno-tehničko obezbeđenje sa sedištem u Andoveru. Uprava će imati oko 850 ljudi, od kojih do 600 građanskih lica.

Predviđeno je da se tenkovi »čiften«, koji će ostati u naoružanju do konca osamdesetih godina, opreme laserskim meračima daljine, da se modernizuje tenkovski top kal. 120 mm i poboljša kvalitet pribora za upravljanje vatrom. Sve to treba da poveća borbene mogućnosti tenkovskih jedinica.

Modernizacijom artiljerijskih jedinica planirano je da se do sredine 1978. godine zastarele brdske haubice kal. 105 mm zamene novim vučnim oruđima istog kalibra. Programom standardizacije naoružanja u oružanim snagama NATO već se proizvode vučne haubice kalibra 155 mm.

Borbene mogućnosti združenih i taktičkih jedinica protiv oklopnih ciljeva treba da se povećaju preduzimanjem, pored ostalog, i ovih mera: na bazi jedinica 3. i 32. artiljerijskog puka 3. pešadijske divizije, do sredine 1978. godine, planirano je formiranje nekoliko baterija protivoklopnih vođenih raketa; u 3. artiljerijskom puku, prema navedenom planu, biće 120 samohodnih lansera za rakete »svingfajer« — 96 lansera je postavljeno na gusenični oklopni transporter, a 24 na šasiju lakog tenka »skorpion«; u 32. artiljerijskom puku će se nalaziti 48 samohodnih lansera raketa »svingfajer«, u naoružanje taktičkih i osnovnih jedinica je planirano da se uvede oko 300 kompleta sistema protivoklopnih vođenih raketa »milan« i preko 5.000 raketa za taj sistem.

Prema proračunima stručnjaka, očekuje se da će jedinice Britanske armije na Rajni do 1980. godine imati ukupno oko 360 kompleta lansirnih uređaja za rakete »svingfajer« i »milan«. Do toga roka one će raspolagati i helikopterima višestruke namene »links«, naoružanim protivoklopnim vođenim raketama »hot« i »tou«. Tri operativne grupe na teritoriji V. Britanije, prema tim proračunima, imaće u svakom motopešadijskom bataljonu po šest kompleta protivoklopnih raketa »milan«.

Povećanju pokretljivosti i vatrenih mogućnosti jedinica KoV doprineće i njihovo dalje opremanje lakim tenkovima »skorpion« sa amfibijskim mogućnostima, borbenim izviđačkim vozilima »simiter« i »foks«, i novim sredstvima za komandovanje i vezu. Novo borbeno vozilo pešadije treba da do 1980. godine zameni jedan deo zastarelih oklopnih transportera.

Autor, na kraju, navodi procene inostranih vojnih stručnjaka, prema kojima će navedena reorganizacija dovesti do izvesnog smanjenja ukupnog brojnog stanja britanske KoV, ali će udarne, vatrene i manevarske sposobnosti združenih i taktičkih jedinica biti znatno povećane, što je u skladu sa zahtevima NATO kopnenoj vojsci OS članica, pa i KoV V. Britanije.

N. B. D.

Borbeno obezbeđenje pozadine armijskih korpusa i divizija SAD

U savremenim uslovima ratovanja, uz visoki stepen pokretljivosti jedinica, posebno u veoma širokim mogućnostima primene vertikalnog manevra — helikopterskih i vazdušnodesantnih dejstava, kao i drugim elementima koji utiču na to da nestaje čvrsti, pozicioni prednji kraj odbrane, bezbednost pozadine združenih i operativnih jedinica kopnene vojske postaje sve aktuelnija. Stoga je ono tema razmatranja časopisa Komandnoštabne škole kopnene vojske SAD.*

Polazeći od teoretskih razmatranja u stranoj vojnoj publicistici, autor ističe da su kopnene snage potencijalnog protivnika stekle određena iskustva u izvođenju operativno-strategijskih i taktičkih helikopterskih desantnih dejstava u neprijateljskoj pozadini, te da i dalje ulažu napore na povećanju i jačanju svoje helikopterske »flote«. Iz toga autor izvlači zaključak o verovatnoći spuštanja pokretnih borbenih snaga u pozadinu divizije i korpusa, bilo u vidu vazdušnog, helikopterskog ili pomorskog desanta.

Autor ističe da sovjetski vojni rukovodioci zagovaraju vazdušno-desantna dejstva i da se njihova 8. gardijska vazdušnodesantna divizija smatra glavnom udarnom snagom, ali da se, pored toga, ojačani motorizovani streljački bataljon (msb) smatra idealnim za helikopterska desantna dejstva. U tom smislu Sovjeti i dalje razvijaju svoje helikopterske mogućnosti.

Prema mišljenju autora, sovjetski taktičari su ubeđeni da je pešadiji dovoljno svega 10 časova obuke za postupke u vazdušnom prevoženju i da je ona na taj način kvalifikovana za izvršavanje zadataka povezanih sa vazdušnim prevoženjem. Pri tome se poziva na komandanta sovjetskih vazdušnodesantnih snaga generala Marge-

* *Military Review*, septembar 1978. godine, potpukovnik Moorad Mooradian.

lova (iz početka sedamdesetih godina), koji kaže da je za desantiranje pomoću helikoptera moguće koristiti vojnike nakon svega nekoliko časova provedene obuke i da na taj način »mornarička pešadija, inženjerci, minobacačke posade, motorizovana pešadija, tj. predstavnici raznih rodova mogu, koristeći helikoptere, lako biti prebačeni u neprijateljsku pozadinu i tamo preduzeti aktivna borbena dejstva«.

Navodno se u kopnenim snagama potencijalnog protivnika razmišljalo o aktiviranju jedinica specijalno pripremljenih za izvođenje dejstava uz vazdušno prevoženje, ali se od toga najverovatnije odustalo. Kao posledica toga helikopteri su ostali u formaciji transportnih pukova vazduhoplovne armije. Helikopterske jedinice se pridaju frontu, za potrebe komandanta fronta, koji će ih koristiti prema svom nahođenju. One mogu biti upotrebljene za pozadinske zadatke ili pridate armijama i divizijama za izvršenje taktičkih napadnih zadataka.

Autor ceni da bi jedan msb, određen za helikopterski desant u pozadini, verovatno u svom sastavu imao i jednu minobacačku bateriju 120 mm, bateriju haubica 122 mm, vod inženjerije, vod PT-raketa, izviđačko odeljenje ABHO i potreban broj specijalista.

Navodno su na manevru »Kavkaz — 76«, pored širokog korišćenja helikoptera u svojstvu neposredne vatrene podrške, postavljeni temelji praksi napada u pozadini neprijatelja. Na manevru »Sever — 76« izvedena su najmanje dva helikopterska desanta. Karakteristično je zapaziti da je jedna borbena grupa (ojačan motorizovani streljački bataljon) spuštена u pozadinu snaga branioca, dok je druga takva grupa podržavala forsiranje reke.

Ubacivanje pokretne pešadije sa oklopnim vozilima i artiljerijom u pozadinu može izazvati velike probleme, jer je osposobljena za vođenje dugotrajnijih dejstava.

Kada je u pitanju obezbeđenje pozadinskih zona, autor iznosi da se sadašnjim taktičkim načelima kopnene vojske SAD predviđaju dva elementa koji treba da se suprotstave dejstvima neprijatelja u pozadini. Prvi se naziva »obezbeđenje pozadinske zone« (rear area security), a drugi »saniranje štete u rejonu« (area damage control). Prvi elemenat podrazumeva intervencije protiv neprijateljskih snaga, a drugi se bavi otklanjanjem štete i minimiziranjem njihovog učinka. Autor razmatra detaljnije samo prvi elemenat, mada ističe da se i jedan i drugi međusobno isprepliću.

Prema načelima, zaštita pozadinske zone (ZPZ) obuhvata dejstva koja imaju zadatak da spreče prekide u borbenoj podršci i pozadinskom obezbeđenju koji bi mogli nastati zbog aktivnosti neprijatelj-

skih snaga. Međutim, autor ističe da to ni približno nije zadovoljavajuće, jer predviđa da se dejstva protivničkih snaga u pozadini neće ograničiti samo na narušavanje funkcije podrške i obezbeđenja.

Prema svojim taktičkim načelima, kako ističe autor, kopnene snage potencijalnog protivnika u izvođenju napadnih dejstava predviđaju ubacivanje borbenih snaga na bok i u pozadinu s ciljem da razbiju snage branioca na prednjem kraju. Predviđa se da će pri tome za te zadatke biti angažovane vazdušnodesantne, vazdušnoprenosne, motostreljačke, mornaričkodesantne jedinice ili kombinacija svih ovih uz angažovanje dela lokalnog stanovništva koje će se aktivirati od samog početka borbenih dejstava.

Prema mišljenju autora, sovjetske desantne jedinice će nastojati da zauzmu prelaze na rekama, ključne zemljišne objekte, udaljene mostobrane radi obezbeđenja amfibijskih dejstava, da spreče uvođenje rezervi u glavnu bitku, remete odstupanje, kontrolišu glavna saobraćajna čvorišta, unište nuklearna borbeno sredstva, udaljena komandna mesta i centre veze, ugrožavaju linije dotura i evakuacije i da nanose udare po rentabilnim ciljevima.

Na osnovu takve postavke i zadataka tih snaga autor traži da se u američkim taktičkim načelima blagovremeno izvrše odgovarajuće izmene i da se pozadinski rejon (zona) ubuduće ne smatra drugorazrednim pitanjem. S tim u vezi autor daje kraći presek sadašnjih taktičkih načela zaštite pozadinskog rejona (zone).

Na nivou korpusa (a slično je i na nivou divizije) komandant korpusa (prema američkim taktičkim načelima) prenosi odgovornost za obezbeđenje pozadinske zone na svog pomoćnika za pozadinu. Pošto je štab pomoćnika komandanta za pozadinu potpuno angažovan na problemima pozadinskog obezbeđenja, svakoj grupi za pozadinsko obezbeđenje pridaje se »operativni centar pozadinske zone« (OCPZ) za njeno obezbeđenje.

Svaki centar ima 81 čoveka za zaštitu pozadinske zone korpusa. Potčinjeni su pomoćniku komandanta za pozadinu kao komandni centri sa prenetim nadležnostima i pravima u pogledu neutralisanja neprijatelja unutar korpusne zone. Ukoliko je potrebno, ovi centri obezbeđuju grupe za protivdejstvo (reaction groups).

Autor dalje ukazuje na neke probleme koji su u KoV SAD aktuelni i zahtevaju rešavanje. Pre svega, tvrdi da sada ne postoje u okviru pozadinskih jedinica operativni centri pozadinskih zona, a da snage KoV SAD u Evropi ne raspolažu ni grupama za podršku. Svi ovi elementi popunjavaju se iz sastava rezerve ili Nacionalne garde, tako da oni u slučaju iznenadnog izbijanja rata ne bi bili spremni za rad.

Snage za borbu protiv neprijateljskih snaga u pozadinskoj zoni korpusa obezbeđuju se iz sastava pozadinskog ešelona, a formiraju se u grupu za protivdejstva (reaction teams), što im je dopunski zadatak.

U diviziji, pomoćnik komandanta za pozadinu ima zadatak zaštite pozadinske zone u okviru »rejonu divizijske podrške«. Operativni odsek (G-3) obezbeđuje pozadinsku zonu izvan rejonu divizijske podrške, a pozadinski odsek se bavi saniranjem štete u pozadinskoj zoni. U okviru rejonu divizijske podrške ljudstvo za izvršavanje zadataka na zaštiti pozadinske zone obezbeđuje se iz sastava komande pozadinskog ešelona, slično kao i u korpusu. U divizijskom pozadinskom ešelonu ne postoji OCPZ, a operativni odsek samo je, prema mišljenju autora, teoretski popunjen za izvršavanje ovih zadataka. Uloga komande pozadine u nekim divizijama KoV SAD, kako tvrdi autor, proširena je i obuhvata obezbeđenje celokupne divizijske pozadine, a ne samo rejonu divizijske podrške.

Autor dalje iznosi da je opravdano upotrebiti jedinice pozadinskog obezbeđenja kao glavnu snagu za obezbeđenje pozadinskog rejonu (zone) ukoliko opasnost prvenstveno proizlazi iz aktivnosti koje imaju karakter uznemiravanja. Jedinice pozadinskog obezbeđenja moraju biti spremne da se suprotstave takvim opasnostima, što se obezbeđuje odgovarajućom obukom ljudstva.

Sa početkom napadnih dejstava u rejonu pozadine moguće je korišćenje helikopterskih desanata jačeg sastava, brzih jedinica i jedinica s velikom vatrenom moći. To menja i karakter zadatka obezbeđenja pozadine: snage branioca moraju biti podjednako obučene i opremljene da unište ili neutrališu desantne snage. U svakom slučaju snage za obezbeđenje pozadine moraju da budu sposobne da unište ubačene neprijateljske snage.

Prema mišljenju autora, korpusne snage potencijalnog protivnika predviđaju napad vazdušnoprenosnim snagama u sadejstvu sa tenkovskim napadom, pa stoga preporučuju da se brzo raščisti sa ubačenim snagama (jačine msb) koje bi mogle da dovedu u pitanje svaki uspeh postignut na prednjem kraju. Autor tvrdi da kopnena vojska SAD sada ne raspolaže snagama koje bi bile sposobne da neutrališu takvu opasnost — isključujući snage iz rezerve. Smatra se da bi bilo nužno stvoriti od raspoloživih pozadinskih jedinica (koje mogu otvarati vatru, kretati se i održavati vezu) nekakvu pseudo-mehanizovanu pešadijsku formaciju, koja bi se morala odreći sadašnjih dužnosti i pripremati za vođenje borbe sa dobro obučanim ubačenim snagama (jačine jednog msb).

Jedan od problema u KoV SAD, kako navodi autor, jeste činjenica da je u jedinicama za borbenu podršku i pozadinsko obezbeđenje prisutno sve više žena (podoficiri i redovi) koje nikada nisu prošle ni osnovnu obuku za komandovanje u borbi. U novije vreme, prema odluci Ministarstva kopnene vojske, ovaj sastav navodno mora da prođe istu osnovnu obuku kao i vojnici. Pored toga, postavlja se i pitanje da li žena — pripadnik oružanih snaga SAD sme da dobije borbenu ulogu.

Autor takođe insistira na tome da američke snage ne mogu prepuštiti odbranu pozadinskih rejona (zona) u Evropi snagama drugih činilaca pakta, odnosno zemalja domaćina.

Predlaže da se u ovom pogledu izuče iskustva nemačke armije iz drugog svetskog rata, jer su »s vremena na vreme njene cele divizije bile za kraće vreme odsečene od svojih baza za snabdevanje«, da su povremeno jedinice sa fronta bile angažovane u pozadini i da je iz toga izvučen zaključak da regularne borbene snage treba angažovati u zadacima za obezbeđenje pozadine ako postoje bilo kakvi izgledi za postizanje uspeha.

U zaključku autor ukazuje na potrebu da se u uslovima kada više ne postoji čvrsti prednji kraj, odnosno u situaciji kada se borbena dejstva izvode pri postojanju »elastičnog prednjeg kraja«, za borbu protiv veoma pokretnih, dobro obučениh i opremljenih desantnih snaga, koje će biti ubacivane u pozadinu, mora suprotstaviti snagama koje mogu brzo da reaguju, kao što su vazdušnoprenosne snage. S druge strane, pozadinska zona (rejon) se više ne može posmatrati samo kao zona dotura i evakuacije.

B. V.